

Calomnia

Încă din 1604, Shakespeare recunoscuse importanța pe care o acordăm azi reputației :

„Furi punga-mi, furi un moft, un biet nimic

E-a mea, e-a lui, fu roaba tuturor,

Însă atunci când mă vorbești de rău

Îmi fură ceva ce nu te-mbogătește

Da-ntr-adevăr mă lași calic.” (*Othello*)

Trei secole și jumătate mai târziu, reputația este (considerată unul dintre "bunurile personale" cele mai de pret, pe ea fundamențiându-se conceptul de libertate. Tendința societății de a o proteja de "invazii nejustificate și lovituri nedrepte" demonstrează, conform spuselor judecătorului Stewart, valoarea pe care societatea o atașează "demnității și valorii ființei umane".

Stewart se referea la legea calomniei, "așa imperfectă cum e", ca la singurul mijloc legal de a răzbuna sau redobândi o reputație întinată. În Statele Unite, oamenii pot intenta proces pentru cuvinte tipărite sau rostite care "diminuează stima, respectul, bunăvoința sau încrederea" pe care ceilalți o au în ei, sau pentru limbajul care incită la "sentimente sau opinii negative sau neplăcute" despre aceștia. Cei care consideră că au fost calomniate pot intenta proces și cere despăgubiri.

Legea care permite indivizilor să intenteze proces pentru întinarea reputației dă naștere unor riscuri financiare pentru presă și profesioniști. Centrul pentru Apărarea împotriva Calomniei, organizație care monitorizează legea calomniei, a oferit un raport conform căruia media daunelor oferite pentru calomnia în presă în 1997 a fost de 590.000 de dolari. Cea mai mare sumă hotărâtă de un juriu ca plată pentru astfel de daune a fost de 222 milioane de dolari.

În 1997, Curtea Supremă a refuzat să ofere un milion de dolari într-un proces intentat ABC pentru un fapt din 1992 legat de emisiunea *World News Tonight with Peter Jennings*, în care televiziunea afirma că o mașină de reciclat gunoiul "nu funcționează". Tribunalele au tratat fabricantul mașinii ca pe o persoană privată, pentru că firma nu se implicase în respectiva controversă. ABC a afirmat că producătorul trebuie considerat o persoană publică, pentru că și-a promovat produsul în fața autorităților locale ca soluție pentru situația existentă. Persoanele private și publice trebuie să facă demonstrații diferite în fața juriului.

Terminologia calomniei

Defăimarea reprezintă expresia care atinge poziția socială prin formulări menite să atace personalitatea și calitățile profesionale. Defăimarea poate lua fie forma calomniei, fie a injuriei.

În mod tradițional, defăimarea în scris, precum și cea difuzată prin presă, a fost numită calomnie, iar cea transmisă oral, injurie. În urma proceselor de calomnie se câștigă mult mai mult decât în cazul celor datorate injuriei, pentru simplul fapt că defăimarea în scris pare să prejudicieze reputația mai mult decât o face injuria. De asemenea, cuvântul scris circulă pe arii mult mai largi. În plus, se consideră că autorul calomniei își premeditează efectele afirmațiilor, în timp ce injuria este un gest spontan. Pentru că injuria e considerată mai puțin prejudiciantă, pentru a câștiga un astfel de proces, reclamantul trebuie să dovedească faptul că defăimarea l-a făcut să piardă sume importante. În cazul calomniei, astfel de premise nu sunt necesare.

Partea vătămată

Fiecare individ are dreptul de a-și proteja reputația, fapt pentru care poate acționa în justiție pe cel care îi aduce prejudicii în acest sens. Totuși nici o persoană nu poate intenta proces în numele altcuiva: rude, parteneri de afaceri, subalterni ai celor calomnialiți nu se pot bucura de câștigarea procesului pretinzând că ei au fost cei defăimați. Distrugerea reputației este o chestiune individuală, ea nu se poate extinde și asupra rudelor apropiate sau partenerilor de afaceri. De asemenea, nu se poate acționa în justiție în numele unei persoane decedate, chiar dacă reputația sa a avut de suferit.

Dreptul de a intenta proces dispare o dată cu persoana. Nici un prieten sau rudă a unei persoane decedate a cărei reputație a avut de suferit nu poate face acest lucru. Deși oamenii pot lăsa ca moștenire case, mașini, drepturi de autor și alte proprietăți, nu pot face același lucru cu alte drepturi, precum reputația sau viața privată. Descendenții lui George Washington, Al Capone, Richard Nixon și Dr. Martin Luther King Jr. nu pot da în judecată jurnaliștii pentru defăimarea rudelor și descendenților lor celebri. Drepturile asupra reputației mor o dată cu individul.

Faptele care trebuie demonstrate

Pentru a-și garanta câștigarea unui proces de calomnie, reclamantul trebuie să dovedească următoarele fapte:

1. Defăimarea - existența limbajului denigrant
2. Identificarea - faptul că afirmațiile se referă la reclamant
3. Publicitatea - defăimarea a fost făcută cunoscută și altora
- Greșeala - defăimarea a fost publicată ca rezultat al neglijenței
5. Falsitatea - afirmația e falsă

6. Pagubele - ofensă adusă reputației, daune morale, pierderi materiale

Legislația americană cere îndeplinirea tuturor celor șase condiții, doar una dintre ele nefiind suficientă pentru a avea câștig de cauză într-un proces de calomnie. Dar, chiar și așa, îndeplinirea tuturor condițiilor nu garantează câștigarea procesului.

1) Defăimarea

Defăimarea se definește ca afirmație ce expune o persoană la dispreț public, ridicol etc., reflectând nefavorabil moralitatea sau integritatea ori discreditându-i profesia. Defăimarea se poate limita la contactele sociale ale persoanei, insinuând că aceasta suferă de o boală psihică sau de una contagioasă, nedorită. Această formă poate fi întâlnită în articole, comunicate de presă, reclame, emisiuni de televiziune sau de radio, mesaje pe Internet, discursuri. De obicei, sunt sugerate sau afirmate participarea la ilegalități, slăbiciuni morale, incompetență profesională sau în afaceri. De asemenea, defăimătoare sunt și referirile la lipsa de patriotism, la problemele psihice, alcoolism sau boli nedorite.

Delincvența

Delincvența a devenit temă predilectă pentru știrile de zi cu zi. Afirmația că o persoană a comis un delict sau e acuzată de comiterea unui delict este calomnioasă. În aceeași categorie se înscrie și publicarea informațiilor false conform cărora cineva e suspect sau acuzat de viol, consum de droguri sau că a condus sub influența alcoolului.

Profesia

Legea calomniei apără de acuzații false oamenii de afaceri, profesioniști, muncitori, angajați guvernamentali care nu își pot exercita profesia datorită unor inabilități, studii nefinalizate etc. În acest sens, calomnia înseamnă a spune despre un medic că nu are licență sau despre o casă de economii că e "incapabilă" să gestioneze banii.

Afirmațiile conform cărora o persoană nu oferă serviciile pe care le presupune profesia sau încalcă deontologia profesională au repercusiuni asupra reputației. Acesta este cazul doctorului Charles E. Pearce, acuzat, într-un articol publicat pe prima pagină din *Louisville Times*, că i-a injectat un medicament unei paciente de 76 de ani, fapt pentru care a obținut

bani, fără ca medicația administrată să fi constituit vreun tratament. Tribunalul a hotărât că "efectul normal și probabil al acestui articol asupra conștiinței cititorului de rând" ar fi desconsiderarea doctorului Pearce, drept pentru care acesta are tot dreptul să demonstreze în instanță falsitatea afirmațiilor.

Defăimătoare sunt și acuzațiile de corupție. Un tribunal din statul Illinois a decis în 1991 ca *Wall Street Journal* să plătească omului de afaceri Robert Crinkley suma de 2,25 milioane de dolari ca daune pentru pagubele provocate de un articol bazat pe informații false, articol în care Crinkley era acuzat de deturnare de fonduri către guvernele altor țări. Autorul spunea că Robert Crinkley, președinte al unui departament din cadrul G.D. Searle and Company, și-a dat demisia după ce fuseseră făcute dezvăluiri în legătură cu plata unor sume în baza cărora compania primea contracte de lucru. Deși asemenea plăți nu sunt considerate ilegale, tribunalul a apreciat că afirmațiile false au prejudiciat integritatea profesională a lui Crinkley.

Desigur, nu orice articol care generează un astfel de conflict trebuie considerat calomnios. În acest sens, iată cazul unui curs de criminalistică ținut la Universitatea Stanford și criticat de revista *Newsweek*, fapt ce nu a ridicat însă întrebări legate de reputația profesorului titular. În *Newsweek*, cursul profesorului Stanley Kaplan era descris ca fiind "cel mai ușor mod de a obține un credit de cinci puncte" la Stanford. Situația era astfel prezentată în articol: studenții ascultă înregistrări ale cursurilor, în timp ce stau la plajă, profesorul nu pretinde decât un examen parțial și unul final, unde notele "reflectă graficele normale ale Universității Stanford", la acestea adăugându-se și faptul că doi studenți s-au prezentat la examenul de an costumați cu jobene și veșminte de epocă, bând în același timp șampanie. Tribunalul a hotărât că articolul nu făcea trimiteri directe la calitățile sau integritatea profesorului, afirmațiile neputând fi socotite nici măcar tendențioase la adresa cursului de criminalistică. Astfel, s-a decis ca "gratuită" orice insinuare conform căreia cursul e lipsit de valoare pentru că e facil.

Afacerile

Orice companie poate intenta proces dacă este acuzată că oferă servicii de proastă calitate sau că a comis un delict. De asemenea, afirmația e valabilă și în cazul în care o companie e acuzată că își înșală clienții, că le vinde cu bună știință produse periculoase, ineficiente sau că se află în imposibilitate de plată. Procesul astfel intentat trebuie să graviteze în jurul renumelui companiei și nu al reputației individuale.

De aceea, apelul la termeni de genul "fraudă", "înșelătorie" trebuie făcut cu măsură,

pentru că astfel de acuzații pot duce la pierderea clientelei. În cazul băncilor și al caselor de asigurări, afirmațiile legate de instabilitatea financiară sau imposibilitatea de plată determină scăderea creditului instituțiilor și, implicit, pierderea clientelei.

O companie acuzată în mod public de fabricarea sau promovarea unor produse ce pot pune în pericol sănătatea sau siguranța publică poate câștiga cu ușurință un proces de calomnie. Compania Brown & Williamson Tobacco a câștigat 3,5 milioane de dolari ca daune, după ce un comentator de televiziune o acuzase de încercarea de a vinde minorilor țigări Viceroy. Walter Jacobson, comentator la WBBM-TV, afirmase că strategia Viceroy încearcă să convingă tinerii că fumatul este o "plăcere ilicită", ca și alcoolul, marijuana sau activitatea sexuală. Jacobson susținea că Viceroy dorește să "prezinte țigara ca pe o inițiere în lumea adultilor", ca pe o "declarație de independență". În comentariul său, Jacobson a afirmat că Viceroy minte când susține că obiectivul campaniei nu este acela de a vinde țigări copiilor. Cu toate acestea, cei de la Brown & Williamson au demonstrat juriului că acuzațiile sunt false, respingând strategia centrată pe "plăcerea ilicită", care viza copiii, ceea ce a determinat anularea contractului cu agenția de publicitate care propusese această imagine.

Dacă o persoană este pentru prima dată acuzată de nepricepere sau eroare la locul de muncă, afirmațiile împotriva sa nu sunt considerate calomnioase decât dacă se face și dovada unei pierderi financiare considerabile. Cititorii și telespectatorii - toți cei expuși la mesaj - știu că a greși e omenește, ceea ce înseamnă că o singură greșeală nu are repercusiune asupra reputației persoanei în cauză. Un fost procuror general al statului New York, Nat Hentel, fusese acuzat într-o lucrare, *Cazul Alice Crimmins*, că s-a lăsat influențat de convingerile sale politice în timpul procesului intentat unei mame care își omorâse copiii. Autorul, Ken Gross, afirmase că Hentel s-a folosit de un "caz de rutină", temându-se că, "fiind un procuror lipsit de putere, nu va mai fi ales la următorul scrutin", în condițiile în care ar fi lăsat cazul "să-i scape printre degete". Tribunalul a hotărât că toate criticile aduse se află sub incidența legii primei abateri, ceea ce nu-l îndreptățește pe Hentel să pretindă că reputația sa a avut de suferit.

Discreditarea produselor sau calomnia comercială

Așa cum firmele pot fi victime ale calomniei în ceea ce privește activitatea financiară sau practicile comerciale, și produsele rezultate pot fi supuse acelorași neplăceri. Calomnierea produselor, discreditarea produselor sau calomnia comercială, se referă la calitatea sau eficiența produselor, nu la compania care le-a produs: o marcă de foarfeci care nu taie, o minge care nu sare sau un medicament cancerigen sunt câteva exemple în acest sens. Produsele sunt astfel criticate, fără a se susține ideea că firma încearcă să-și înșele clientii, de aceea și sumele obținute ca daune compensează, de obicei, pierderile din vânzări și nu

știrbirea reputatiei companiei.

Un asemenea proces se câștigă greu. În primul rând, trebuie dovedit că firma a avut de suferit din punct de vedere financiar de pe urma acuzațiilor calomnioase. Apoi, trebuie stabilit dacă afirmațiile au fost făcute cu premeditare, cu bună știință, adică dacă a existat intenția distructivă, conștientizarea falsității sau neglijarea adevărului. În anumite condiții, cele două aspecte, discreditarea companiei și a produsului, pot coexista. Discreditarea calităților unui produs atrage după sine faptul că producătorul e necinstit sau incompetent. Așa s-a întâmplat în cazul producătorilor somniferului Snooze (Rarwood Pharmacal Co.), care au acționat în instanță postul de televiziune NBC și pe reprezentantul acestuia, Jack Paar, care afirmase într-un comentariu că produsul dă dependentă, duce la scăderea greutății corporale, inducând o stare asemănătoare celei pe care o are "un ogar mort de oboșală". Tribunalul a hotărât că emisiunea nu numai că a calomniat produsul, dar a sugerat neseriozitatea firmei care ar fi introdus pe piață un produs "nesănătos și periculos".

Comportamentul, obiceiurile și obligațiile

În timp ce majoritatea cazurilor de calomnie implică atitudini critice asupra activității desfășurate de anumite persoane, un studiu al profesorului Marc Franklin și-a propus să demonstreze că multe procese pornesc totuși de la acuze legate de trăsăturile de caracter sau de modul de viață. De exemplu, informațiile care sugerează lipsa de onestitate, sadismul sau nerespectarea obligațiilor sociale pot avea influențe nefaste asupra reputației individului. Aserțiunile conform cărora soțul sau soția nu și-a îndeplinit obligațiile maritale sau familiale pot fi considerate, de asemenea, calomnioase. Astfel, un tribunal a hotărât într-un asemenea caz că soția și-a calomniat fostul soț spunând despre acesta:

"M-a abandonat, m-a tratat cu indiferență, fără nici o urmă de afecțiune sau considerație".

Afirmațiile legate de comportamentul sexual deviant sunt de obicei defăimătoare. În 1985, un tribunal din statul Virginia a hotărât o despăgubire în valoare de 25.000 de dolari unei femei despre care se scrisese în ziarul *Charlottesville Daily Progress* că ar fi gravidă, dar necăsătorită, afirmație dovedită ulterior a fi falsă. De asemenea, articolele despre femei violate sunt considerate și ele calomnioase. Din nefericire, mulți continuă să privească victimele violurilor ca pe niște proscrise ale societății. În același timp, se consideră că un articol care susține că un bărbat a făcut propuneri indecente unei femei îi prejudiciază acestuia reputația.

În aceeași categorie intră și afirmațiile legate de presupusa homosexualitate sau prostituție, ca și termeni de genul "nebun", "idiot", "bolnav psihic". În 1964, Barry Goldwater,

fost senator și candidat la președinția SUA, a câștigat 75.000 de dolari în urma unui proces de calomnie intentat revistei *Fact*, care afirmase despre el că ar fi paranoic, sadic, antisemit și indecis în ceea ce privește propria masculinitate. Publicația, lansată cu scopul de a semnaliza "pericolele" pe care le-ar fi implicat alegerea lui Goldwater în calitate de președinte, conținea numeroase minciuni și distorsiuni, ceea ce i-a făcut pe jurați să considere acuzele de instabilitate mintală ca fiind false și calomnioase.

Deși alcoolismul e recunoscut de lege ca fiind o boală, a acuza pe cineva că e alcoolic sau că a condus sub influența alcoolului constituie o injurie. În majoritatea cazurilor, a afirma că o persoană a băut nu e o calomnie, însă, dacă acest fapt induce un comportament neplăcut al celui în cauză, acuzațiile pot fi considerate defăimătoare.

În 1983, actrița Carol Burnett a intentat proces publicității *National Enquirer* pentru că aceasta publicase un articol în care actrița era acuzată pe nedrept că băuse în exces și devenise violentă într-un restaurant din Washington D.C.

De asemenea, tendința pe care o au unele articole de a inhiba contactele personale poate fi considerată calomnioasă, datorită faptului că persoanele care, de exemplu, suferă de boli sexuale sau contagioase, sunt de cele mai multe ori ocolite de semenii lor. E vorba despre boli cu transmitere sexuală, ca SIDA, herpes genital sau sifilis și chiar hepatită infectioasă, boli cărora le este atașat stigmatul social. Cu toate acestea, nu poate fi luată drept calomnie afirmatiile conform cărora o persoană are guturai! Un purtător al virusului HIV va fi întotdeauna mai "periculos" în contactele sale umane decât o persoană care suferă de gripă. În cazul cancerului, informațiile false conform cărora cineva suferă de această boală nu sunt calomnioase, deși se pare că oamenii au tendința să izoleze respectivele persoane. Cancerul însă nu este contagios și nu poate dăuna reputației.

De fapt, multe dintre afirmațiile jenante, neplăcute, ofensatoare nu dăunează neapărat imaginii persoanei. Astfel, a spune despre o femeie că are 52 de ani când ea are de fapt 32 nu reprezintă o calomnie, chiar dacă o face să se simtă jignită. Vârsta, ca și lipsa simțului umorului, nu are prea multe în comun cu trăsăturile negative. O persoană acuzată că e săracă poate avea câștig de cauză într-un proces doar dacă acuzațiile pornesc de la premise legate de trăsături de caracter, cum ar fi lenea sau incompetența. Afirmatia că o persoană este săracă nu implică faptul că aceasta este imorală, bolnavă psihic sau certată cu legea.

Politica, religia și rasa

Imaginea personală poate fi afectată de afirmații care pun la îndoială patriotismul sau acuză de raliere la grupuri politice considerate o potențială amenințare la adresa comunității. Afirmatiile false conform cărora cineva e trădător, spion, anarhist, interesat de răsturnarea

prin forță a guvernului sunt, de asemenea, calomnioase. Un fost procuror general al statului Arizona a primit suma de 485.000 de dolari drept despăgubiri plătite de *Arizona Republic*, unde editorialistul îl acuzase de simpatii comuniste. La fel, afirmația falsă conform căreia o persoană face parte dintr-o organizație compromițătoare, de exemplu partidul nazist, constituie o defăimare.

De asemenea, calomnioase sunt și aserțiunile conform cărora o persoană a fost respinsă dintr-un ordin religios sau aceea că o organizație religioasă nu este ceea ce pretinde. Ambele afirmații implică falsitate, necredință, calități de neacceptat pentru majoritatea oamenilor.

În orice caz, termenii rasiali nu afectează reputația. A numi pe cineva evreu, țigan etc. reprezintă o ofensă, dar nu și o injurie. Pentru a câștiga un asemenea proces, victima trebuie să facă dovada că reputația sa a avut de suferit, acești termeni nereflectând caracterul sau convingerile personale.

Umorul și ridicolul

Publicarea unui articol în care o persoană este luată în derâdere sau care transformă un individ în ținta unor ironii nu e în mod obligatoriu calomnioasă, exceptând cazul când se sugerează că respectivul nu merită să fie respectat. În ceea ce îi privește pe scriitori, marea problemă vine din faptul că nu se poate trasa, din punct de vedere legal, o linie clară de demarcație între umorul nevinovat și ridicolul calomniator.

Unele tribunale consideră că falsele fepare din ziare sunt doar glume proaste și nu aduc prejudicii reputației persoanei vizate. În acest sens, un tribunal din New York a hotărât că nu e vorba de calomnie în cazul unui anunț conform căruia "trupul neînsuflețit" al unei persoane "e depus" la adresa la care se află de fapt... un bar. Chiar dacă cititorul știe că e vorba de adresa unui bar, conform juraților, anunțul mortuar nu expune persoana rușinii, ridicolului sau aversiunii publice, cel mult "ar putea oferi cunoscuților persoanei ocazia de a se distra copios pe seama acestuia". Un alt caz este cel al unui muncitor despre care un ziar a scris că strânge bani pentru propria înmormântare. Însă George Powers a câștigat 50 de dolari în urma procesului, după ce fusese numit de un ziarist "un exemplu clasic al tipului de yankeu strâns la pungă", pentru că își făcea singur sicriul, urmând să-și sape chiar și mormântul. Powers a negat aceste afirmații și a câștigat procesul, juriul considerând că imaginea creată în percepția cititorilor a fost aceea de personaj ciudat, de nebun.

2) Formele calomniei

Procesele de calomnie apar, de obicei, ca rezultat al informațiilor tipărite sau difuzare pe mijloace audiovizuale, cuprinse în știri, articole, editoriale, scrisori către redacție și

comunicate de presă. Însă calomnia mai poate apărea și în titluri, dar și în publicitate. De regulă, termenii folosiți sunt considerați calomnioși doar însoțiți sau cauzați de circumstanțe necunoscute jurnalistului. Calomnia poate apărea și prin folosirea anumitor fotografii, benzi desenate, caricaturi sau imagini video.

Atribuirea unor citate

Unele cuvinte sunt calomnioase prin ele înseși, *per se*, având înțelesuri clare, neambigue, sensuri considerate în mod curent ca atare, cum ar fi, de exemplu, „imoral”, „adulterin”, „hoț”, „bețiv”, „escroc”.

Ghilimelele indică faptul că vorbele persoanei sunt reproduse fidel în titluri. Cuvintele fabricate pot calomnia „vorbitorii”, atribuindu-le afirmații false sau înzestrându-i cu atribute pe care aceștia în realitate nu le au.

Multe cuvinte și expresii au mai multe înțelesuri. Cel puțin un stat a adoptat o lege indecenței care susține că limbajul nu trebuie considerat defăimător doar pentru că poate fi citit și ca atare.

Într-un caz de calomnie, înțelesul cuvintelor trebuie considerat în contextul întregului articol, întregii cărți sau emisiuni. Dacă articolul creează o imagine neutră sau favorabilă persoanei, cuvintele și propozițiile izolate nu pot fi considerate defăimătoare. Acesta este cazul unui martor ocular al atacului terorist asupra atleților israelieni care a avut loc în 1972, la Jocurile Olimpice. Shaul Ladnay l-a dat în judecată pe autorul cărții *Sângele Israelului*, considerând că acesta l-a calomniat când a afirmat că fugise singur de la locul atentatului, fără să-și prevină tovarășii, aflați în același apartament cu el. Juriul a concluzionat că Ladnay nu apărea drept laș, chiar dacă în carte era prezentat, în mod greșit, ca fugind de la locul atentatului. Așadar, tribunalul a hotărât că nu e vorba de calomnie, pasajele în care Ladnay era înfățișat astfel fiind izolate, în timp ce cartea, în ansamblu, lăsa impresia că Ladnay nu știa că nu e singur în apartament înainte să fugă. Mai mult, din carte rezulta că fuga a fost „cel mai prudent lucru posibil”. Deși pasaje izolate din carte ar putea fi considerate defăimătoare, a spus Curtea, mesajul Cărții nu transmite acest lucru.

Cuvintele trebuie de asemenea integrate în context social, chiar dacă limbajul considerat calomnios poate fi interpretat în funcție de situație. În 1976, a spune despre cineva că lucrează pentru CIA reprezenta o calomnie, ceea ce nu era valabil cu 20 de ani mai devreme. La mulți ani după cel de al doilea război mondial, falsa acuzare a unei persoane că a lucrat pentru CIA nu implica supunerea persoanei la dispreț, ură, ridicol. În anii '60-'70, a face o asemenea acuzație reprezenta însă o calomnie dat fiind faptul că CIA era implicată în diferite activități ilegale.

Implicatia și insinuarea

În timp ce unele cuvinte sunt, prin ele înseși, defăimătoare, altele calomniază mult mai subtil, prin implicație sau insinuare. Omisiunile pot distorsiona adevărul astfel încât se poate ajunge la acuzații false, ca în cazul soților Nichols. În *Memphis Press - Scimitar* a apărut un articol despre împușcarea doamnei Nichols de către o anume doamnă Newton, care "îl găsisse pe soțul său la doamna Nichols". Povestea, deși adevărată, omisese informația furnizată într-un comunicat al poliției, conform căreia soțul victimei se afla acasă în momentul crimei, împreună cu doi vecini. Tribunalul a subliniat faptul că cititorii nu ar fi tras concluzia că era vorba de adulter dacă le-ar fi fost oferită informația completă. Cu toate acestea, la procesul intentat ziarului, Ruth Ann Nichols nu a putut susține defăimarea, falsitatea și prejudiciile aduse.

Calomnierea prin insinuare sau implicare este numită calomnie *per quod*; o astfel de calomnie este evidentă doar pentru cititorii care știu că în afara informațiilor oferite de relatare există și altele, cunoscute de ei. De exemplu, o greșeală strecurată în ortografierea numelui unuia dintre părinți pe certificatul de naștere al copilului nu este considerată calomnie. Doar dacă se face referință la o altă persoană care e necăsătorită sau căsătorită cu altcineva decât mama copilului, atunci e considerată calomnie.

Reclamantii trebuie să dovedească faptul că informația calomnioasă a fost publicată din neglijență sau nepăsare.

Titlurile

Justitia americană se împarte în două curente de opinie în acest sens. Primul consideră că în cazul unui titlu calomnios care este explicat în articol nu se pune problema defăimării. Cel de al doilea susține însă că titlul și articolul formează un întreg și trebuie citate și interpretate ca atare. Unele tribunale susțin însă că titlul în sine poate fi considerat ca fiind calomnios, chiar dacă în corpul articolului apare clarificarea informației din titlu, aceasta datorită faptului că publicului îi scapă cele mai importante părți ale articolului, fie pentru că vede doar titlul, fie pentru că citește articolul în grabă și îl înțelege incorect.

Publicitatea

Publicitatea poate fi, la rândul său, calomnioasă, în condițiile în care, deși o reclamă în care se pretinde că un produs e mai bun decât un altul nu e defăimătoare la adresa acestuia din urmă, există și reclame în care se afirmă că produsul competiției e mai slab, ceea ce intră în categoria calomniei.

Un exemplu de reclamă care nu e considerată defăimătoare este următorul: spotul susține că un anume magazin foto dezvoltă filmele mai repede decât un altul și scoate

fotografiile calitativ superioare celor pe care le scoate concurența. Cu toate acestea, un caz petrecut în statul Pennsylvania a dovedit contrariul. Cal R. Pane, proprietarul unui astfel de magazin, a calomniat un competitor - Cosgrove Studio and Camera Shop - despre care a insinuat într-o reclamă că induce în eroare clienții, producând fotografiile de proastă calitate. Ca replică la un spot în care Cosgrove promitea clienților un film gratuit primit la fiecare dezvoltare, Pane își avertiza clienții astfel: "Să fim serioși, primiți un nimic pentru alt nimic". Fără a menționa firma Cosgrove, reclama lui Pane anunța că acesta nu va mări pretul dezvoltării, astfel încât să poată oferi un film gratis, ceea ce implica faptul că firma Cosgrove făcea acest lucru. Tribunalul a decis că reclama lui Pane sugera că studioul Cosgrove presta servicii slabe din punct de vedere calitativ, ceea ce reiese din chiar textul sporului, în care Pane afirma că în magazinul său nu se dezvoltă negativele neclare, nu se distruge pelicula prin grăbirea procesului de dezvoltare și nu se folosesc substanțe chimice sau hârtie de proastă calitate.

Fotografii, caricaturi, paginare

Fotografiile pot fi, de asemenea, motive pentru procese de calomnie, atât timp cât creează o iluzie sau sunt trucate. Cu toate acestea, defăimarea previne, de cele mai multe ori, din combinații între fotografiile și titluri sau articole învecinate lor.

Un judecător din Boston a dat în judecată ziarul local *Boston Herald Traveller* pentru faptul că numele și fotografia lui apăreau sub un titlu care informa despre luarea de mită într-un scandal. Articolul se referea la o persoană oficială (ale cărei fotografie și nume erau prezentate în corpul știrii) acuzată și condamnată pentru luare de mită la vânzarea unor terenuri ce aparțineau statului. Reclamantul, Mitchell Mabardi, nu avea însă nici o legătură cu respectiva poveste, numele și fotografia lui fiind, în realitate, destinate ilustrării unui articol referitor la o altă problemă financiară.

Folosirea fotografiilor în afara contextului poate constitui, de asemenea, o calomnie, așa cum s-a petrecut în cazul unei companii americane de transporturi, Drotzmann Inc., acuzată că a dat faliment de către o publicație de specialitate, în care era publicată, în afara contextului, o fotografie făcută la o acțiune de vânzare patronată de firmă. Compania a câștigat 245.000 de dolari în urma procesului intentat revistei *Fleet Owner*, care publicase un articol despre falimentarea companiilor de transport, ilustrat cu o fotografie ce anunța o licitație pentru echipament auto a firmei Drotzmann și nu o vânzare de lichidare a afacerilor, ceea ce a creat falsa impresie că Drotzmann dăduse faliment.

În timp ce prin caricatura politică este afectată reputația persoanelor vizate de aceasta, caricatura, de regulă, este forma de exprimare a unor opinii ce reprezintă expresie protejată,

subiect pe care îl vom discuta mai târziu. Cu toate acestea, o caricatură care vizează caracterul și competența unei persoane poate fi considerată calomnioasă. Un tribunal din Missouri a stabilit că o caricatură fusese defăimătoare pentru un cadru medical pe care o întâțșase ca fiind insensibilă față de pacienții săi, sugerând astfel că nu ar fi o bună profesionistă. Tribunalul a conchis că Patricia BuBer a fost descrisă ca un "personaj îmbrăcat ciudat, așezat în pat și înconjurat de hărți și diagrame de neînțeles, ordonat aranjate". Personajul din caricatură tocmai dăduse unui pacient „O explicație evident de neînțeles". Astfel, clientul arăta "uimit, chiar înfricoșat". Cu toate acestea, medicul nu făcea nimic pentru a-i alunga confuzia, ci, mai mult, cerea banii și îl chema pe următorul pacient. Tribunalul a hotărât că desenul, deși reprezenta opinia autorului său, constituia o defăimare *per se* pentru că afirma, în mod fals, că BuBer era o escroacă.

3) Identificarea

Pe lângă faptul că trebuie să stabilească valoarea defăimătoare a aserțiunii, reci amantul trebuie să demonstreze că respectivul limbaj calomnios face referire explicită la sine însuși. O persoană care face parte dintr-un grup ce a fost calomniat nu poate intenta proces pentru că nu poate demonstra că defăimarea se referă la el.

Identificarea indivizilor

Cerința identificării se referă la faptul că reclamantul trebuie să demonstreze că limbajul defăimător este despre sau în legătură cu el. El trebuie să demonstreze că cel puțin un cititor sau un telespectator l-ar putea identifica ca obiect al remarcilor calomnioase. O persoană poate fi identificată după nume, fotografie, descriere, poreclă, semnătură, caricatură sau situație descrisă. În 1974, un astfel de caz a adus 60.000 de dolari unui anume Anthony Liquori din orașul Agawam acuzat într-un proces intentat altui Anthony Liquori. Un ziar local care a relatat faptele a obținut numele acuzatului, nu însă și adresa acestuia. Reporterul care a preluat cazul a transcris în text adresa unicului Anthony Liquori găsit în cartea de telefon a orașului Agawam. Din nefericire, adresa identifica o altă persoană, diferită de acuzatul real, locuitor al orașului Springfield. Astfel, Anthony Liquori din cartea de telefon din Agawam a dat ziarul în judecată și a obținut despăgubiri.

Acest caz demonstrează faptul că nu e suficientă verificarea identificării într-un singur loc; verificarea trebuie făcută cu atenție, în funcție de trei coordonate: numele întreg, inclusiv inițiala, adresa și ocupația, la care se poate adăuga, pentru siguranță, și vârsta.

Reclamantul poate stabili dacă un articol calomnios este despre sau în legătură cu el, chiar dacă numele său nu apare specificat. Un tribunal din Massachusetts a dat câștig de cauză

lui Haim Eyal, proprietar al unui magazin de delicatese (Haim's Delicatessen) din orașul Brookline, care a demonstrat că a fost astfel identificat de un post de radio: "patronul unui magazin de delicatese din Brookline și alte șapte persoane au fost arestate pentru că fac parte dintr-o rețea internațională". Deși numele lui Haim nu apărea în enunț, tribunalul a decis că un număr semnificativ de persoane au crezut că știrea se referea la Haim.

Calomnia de grup

Din vreme ce defăimarea este o chestiune de reputație personală, grupurile largi (membri ai unui partid etc.) nu pot intenta proces de calomnie pentru comentariile făcute asupra grupului lor. Ca persoane individuale, membrii unor astfel de grupuri nu pot ataca în justiție afirmații de genul "toti medicii este vorba de șarlatani" sau "toti politicienii sunt corupți". Tribunalele americane susțin că în această situație este vorba de persoane ce aparțin unor grupuri care au mai mult de 100 de membri. Cu cât grupul e mai restrâns, cu atât membrii pot avea mai multe șanse să câștige un asemenea proces.

Tribunalele au stabilit că limbajul calomnios ce vizează grupuri mai mici de 15 persoane este despre sau în legătură cu fiecare membru.

4) Publicarea

Pe lângă faptul că trebuie să demonstreze că textul calomnios îl identifică, reclamantul trebuie să arate că acesta a fost comunicat și altor persoane, în afară de el însuși. Termenul de publicare se justifică în prezenta a cel puțin trei persoane: cel care inițiază calomnia, persoana calomniată și o persoană care aude sau vede defăimarea. Aceasta din urmă trebuie să fie expusă calomniei înainte ca persoanei defăimate să îi fie atinsă reputația.

Se pornește de la premisa că presa scrisă "publică" atunci când circulă în cel puțin un exemplar sau număr. La fel, posturile de radio și televiziune "fac publică" o anumită informație. Reclamantul nu trebuie să demonstreze că abonații, cititorii, ascultătorii sau telespectatorii au citit sau au auzit calomnia, juriile pornind de la premisa că semnalele transmise au atins un anumit public.

Calomnia poate apărea nu doar în ziare sau emisiuni de radio și televiziune, ci și în comunicate de presă, conversații, interviuri, scrisori de afaceri, Internet.

Specialiștii în comunicare sunt de obicei responsabili de repetarea, "republicarea" calomniei dacă aceasta nu vine dintr-o sursă oficială. Reclamantul poate da în judecată prima persoană care a rostit sau a scris un comentariu denigrator. De asemenea, el poate acuza pe oricine, inclusiv mass-media, care răspândesc calomnia. Un cetățean care acuză un medic de malpraxis poate fi dat în judecată pentru calomnie. La fel, un reporter care citează acuzația

într-un articol, cei care fac revizia textului și editorul publicației. La fel, un cititor calomniat într-o scrisoare adresată redacției poate da în judecată atât editorul, cât și autorul scrisorii. De asemenea, o persoană calomniată pe Internet poate da în judecată operatorul de sistem dacă acesta controlează ceea ce se publică pe un anumit site. Un ziar sau un post de televiziune poate fi acționat în instanță pentru calomnie prin publicitate, indiferent cine a scris sloganul. Astfel, ziarele, radiourile și televiziunile se fac vinovate în cazul preluării de la alte media a reclame lor și știrilor calomnioase.

Persoanele responsabile pentru republicarea unei calomnii se fac vinovate de acest lucru, chiar dacă declară că au publicat "doar niște zvonuri".

Trusturile de presă sunt responsabile de aceste fapte pentru că angajații lor sunt cei care selectează, scriu, publică și distribuie informația către public, acuzațiile de calomnie bazându-se pe faptul că editorul detine controlul asupra conținutului mesajelor. Companii cum ar fi cele de telefonie, nu pot fi acuzate de calomnie pentru că nu detin controlul asupra informației, acestea nefăcând altceva decât să o transmită contra unui abonament.

De asemenea, și librării au fost absolviți de responsabilitatea comercializării materialelor obscene și denigratoare despre care nu au de unde ști că există în cărțile pe care le vând. Operatorii de știri electronice și grupuri de discuție, ca și companiile de telefonie sau librării, nu sunt considerați responsabili de defăimarea făcută prin serviciile de informare electronice. Chiar dacă un furnizor al unui asemenea serviciu încearcă să publice mesaje calomnioase și obscene, operatorul de sistem nu se face vinovat de calomnie.

5) Greșeala

O dată demonstrată defăimarea, identificarea și faptul că informația a fost făcută publică, trebuie arătat că suportul mediatic a greșit în procesarea informației. Astfel, trebuie demonstrat că cel care se face vinovat de calomnie a publicat sau transmis din greșeală, de obicei, coroborată cu neglijență și nepăsare. Gradul de vinovăție a jurnalistului constituie problema centrală în cazurile de calomnie, însă pentru un reclamant este greu de stabilit dacă ziarul sau postul care a transmis știrea știa că informația este falsă sau omitea, din nepăsare, adevărul. Cu toate acestea, e mai ușor de demonstrat că informația a fost transmisă astfel din neglijență, decât că jurnaliștii au făcut-o în cunoștință de cauză sau din indiferență.

Până În 1964, oricine demonstra că a fost defăimat câștiga un proces de calomnie.

Legea de la acea vreme pornea de la premisa că textul trebuia să fie fals și să dăuneze reputației reclamantului pentru ca acesta să aibă câștig de cauză. Astfel, un jurnalist se poate face vinovat de calomnie dacă nu poate demonstra veridicitatea, chiar în condițiile în care informația este adevărată. Jurnaliștii erau vinovați chiar dacă verificau greșelile și considerau

că informația este exactă.

Calomnia sedițioasă în S VA

În anii formării Statelor Unite, țara se baza în mare parte pe legea engleză. În Anglia din secolele al XVII-lea și al XVIII-lea, critica oficialităților guvernamentale - mereu considerată de oficialități ca fiind falsă, scandaloasă și răuvoitoare - s-a numit calomnie sedițioasă. Persoana acuzată de calomnie sedițioasă era amendată, închisă, pusă la stâlpul infamiei și biciuită. Autoritățile susțineau pedepsirea pentru a preveni incitarea publicului la criticarea lor. Adevărul nu constituia o modalitate de apărare împotriva acuzației de calomnie instigativă pentru că oficialitățile spuneau că o critică adevărată va provoca mai ușor violență decât afirmațiile false, așa încât s-a adăugat legii fraza "cu cât e mai mare adevărul, cu atât e mai mare calomnia". Judecătorii decideau în cazurile prezentate în funcție de gradul de incitare al expresiei. Reprezentanții publicului din juriu nu puteau să hotărască decât asupra modalității folosite de acuzat: dacă a rostit sau a scris calomnia respectivă.

La șapte ani după ratificarea Declarației Drepturilor, Congresul a elaborat un statut privitor la calomnia sedițioasă. În ciuda Primului Amendament, federaliștii din Congres au adoptat în 1798 legea asupra înstrăinării și legea asupra instigării pentru a-i pedepsi pe criticii lor republicani, conduși de Thomas Jefferson. Federaliștii se temeau că republicanii vor distruge tânăra republică americană, dezvoltând idei radicale, de genul celor care au dus la Revoluția franceză. Legea asupra înstrăinării permitea președintelui să deporteze pe oricine care nu era născut în SUA și care era "periculos pentru pace" sau suspect de "mașinațiuni secrete împotriva autorităților". Legea asupra instigării interzicea orice conspirație care se opunea autorităților și orice scrieri "false, scandaloase și răuvoitoare" la adresa autorităților și a oficialităților. Cei care încălcau această lege plăteau 2.000 de dolari amendă și făceau închisoare până la doi ani.

Deși legea asupra instigării permitea apărarea adevărului și dădea juriilor puterea de a determina ce publicații conțin instigări, aceste reforme au însemnat puțin, pentru că juriile erau dominate de federaliști, care cereau acuzaților să demonstreze adevărul "până în pânzele albe", prezentând documente pentru fiecare cuvânt din fiecare propoziție. Opiniile critice al căror adevăr nu putea fi demonstrat erau considerate false.

Republicanii au argumentat că cele două legi încălcă Primul Amendament pentru că pedepsesc critica împotriva autorităților. Istoricul Leonard Levy afirmă că statutele reflectau înțelesul convențional dat pe atunci termenului de libertate a presei. Levy afirmă că majoritatea politicianilor de la sfârșitul secolului al XVIII-lea credeau în libertatea de expresie așa cum era ea definită de William Blackstone, cunoscut analist al dreptului englez.

Blackstone spunea că libertatea presei însemna doar libertatea față de cenzura dinaintea publicării și nu față de pedeapsa pentru publicarea de cuvinte "improprie, răutăcioase și ilegale".

Levy susține că americanii erau astfel sensibilizați la pericolul de a fi pedepsiți pentru critica adusă autorităților. Teoreticienii republicani argumentează cu mândrie că libertatea de expresie nu are nici un sens fără să fie tolerat acest tip de critică, iar mesajul lor se pare că a fost ascultat. În 1812, Curtea Supremă a eliminat legile privitoare la calomnia sedițioasă, numărul acuzațiilor în acest sens a scăzut iar tribunalele au declarat că guvernul nu poate fi calomniat iar legea calomniei sedițioasă fusese neconstituțională.

Protecția constituțională pentru calomnierea oficialităților publice

Oficialitățile publice care intentează proces de calomnie ca urmare a publicării în presă a unor informații legate de comportamentul lor trebuie să demonstreze că defăimarea s-a făcut în condițiile în care jurnalistul știa că informația este falsă sau din nepăsare față de adevăr.

Definirea oficialității publice

Tribunalele au hotărât că persoanele care supraveghează fondurile publice și mențin sănătatea și bunăstarea publică sunt oficialități publice. Contactul cu publicul și autoritatea de a lua decizii sunt principalele trăsături ale oficialităților publice. Din această categorie fac parte intendentul școlar, cel care fixează sistemul de taxe. În oraș, directorul direcției medicale, directorul agenției împotriva sărăciei, directorul pentru ajutor financiar din colegii și diferiți ofițeri militari, șeful poliției, ajutorul de șerif etc., Într-un cuvânt, cei care au controlul asupra politicilor publice, care răspund de siguranța și fondurile publice.

Curtea Supremă a hotărât că Primul Amendament protejează publicarea de informații false care ating reputația. Oficialitățile publice care intentează proces presei pentru afirmațiile făcute asupra comportamentului lor oficial trebuie să demonstreze că defăimarea a fost publicată cu buna știință a falsității sau din nepăsare față de adevăr.

Persoanele publice

Conform Constituției, persoanele publice sunt cele implicate "intim în rezolvarea problemelor publice importante sau care, din cauza notorietății lor, creează evenimente de interes pentru publicul larg".

Judecătorul Lewis Powell a identificat două categorii de persoane publice, numite (1) "bune la toate" și (2) "limitate". În prima categorie intră persoanele care "ocupă poziții de putere și influență atât de persuasive încât sunt considerate bune la toate". Adesea, o persoană publică, conform judecătorului, "se implică în anumite controverse publice pentru a influența

rezolvarea lor" , și deci trebuie să demonstreze reaua intenție doar în cazul calomnierii în contextul acelei controversă, de unde și denumirea de persoane publice "limitate".

Powell sustine că legea calomniei trebuie să fie mai generoasă cu persoanele private decât cu persoanele publice, pentru că acestea se așteaptă să se vorbească despre ele și au mijloace de autoapărare mult mai bune. Persoanele publice, spre deosebire de cetățenii obișnuiți, atrag atenția și comentariile; își obțin statutul jucând un rol influent în problemele societății și astfel se expun în mod voluntar unui risc crescut al afirmațiilor false despre ei, precum și al urmării din partea publicului. Persoanele fizice, pe de altă parte, nu sunt supuse expunerii publice și nu re nuntă "la interesul lor de a-și proteja bunul renume și astfel au mai multă trecere în fața tribunalului când vor să demonstreze falsitatea afirmațiilor".

Persoanele publice, spre deosebire de cetățenii obișnuiți, au acces la "canale de comunicare efectivă", astfel încât pot contracara afirmațiile false despre ei, a mai spus Powell. Datorită accesului lor la media, persoanele publice pot minimaliza daunele aduse reputației și pot "contrazice minciuna sau corecta greșelile". În schimb, persoanele private, spune Powell, sunt mult mai "vulnerabile la aceste daune" și nu au posibilități efective de a demonstra falsitatea afirmațiilor.

Persoanele publice "bune la toate"

Prima categorie a lui Powell include persoanele de notorietate care exercită puterea sau influența generală și a căror viață cotidiană însumează în mod permanent calitățile de știre. Astfel de persoane și-au câștigat o faimă largă. Persoanele publice din această categorie trebuie să demonstreze, în cazurile de calomnie a vieții private și a comportamentului public, reaua intenție.

O Curte de Apel federală a afirmat că persoana publică "bună la toate" este ocelebritate. Publicul o recunoaște și îi urmărește vorbele și faptele, fie pentru că îi consideră ideile, comportamentul sau raționamentele demne de atenție, fie pentru că ea urmărește în mod activ această consideratie.

Cu siguranță, fostul președinte Jimmy Carter și generalul Colin Powell sunt considerați persoane publice "bune la toate", când se pune problema calomniei legate de activitățile lor din afara locului de muncă. Sau, actrița Jane Fonda și proprietarul *Atlanta Braves*, Ted Turner, au suficientă faimă și notorietate pentru a fi considerați persoane publice "bune la toate".

Persoanele publice "limitate"

Cea de a doua categorie a judecătorului Powell se referă la persoanele publice care se implică în controversă publice pentru a le influența mersul. Aceste persoane sunt persoane

publice "limitate" care trebuie să demonstreze reaua intenție doar pentru calomnia legată direct de actele lor voluntare. Când e vorba de afirmații calomnioase despre viața lor privată, aceste persoane rămân persoane private. Curtea nu a definit însă în mod precis "controversa publică". Aceasta este o "dispută reală" asupra unei probleme specifice care afectează un segment al publicului larg: practici de marketing folosite în supermarketuri, valoarea conținutului proteic în dieta alimentară etc. Persoanele publice trebuie să-și inițieze participarea la dezbateri într-o controversă publică. Nu e suficient ca o persoană să fie implicată involuntar într-o asemenea controversă sau să facă ceva controversat. Persoana publică trebuie să facă și efortul de a influența rezolvarea controverselor.

Pe lângă aceștia, există și alte categorii de persoane publice "limitate": actori, sportivi și alte persoane care atrag atenția datorită unor cariere deosebite. Aceștia nu au faima și notorietatea persoanelor publice "bune la toate" și nici nu s-au aruncat în probleme publice controversate cu intenția de a le schimba cursul. În cazul calomniei, ei trebuie să demonstreze reaua intenție doar în ceea ce privește informarea asupra aparițiilor lor publice.

Reaua intenție

O dată ce tribunalul a stabilit în ce categorie se înscrie reclamantul, accentul cade pe natura greșelii, adică dacă specialistul în comunicare a publicat calomnia din neglijență sau cu rea intenție. Pentru a câștiga un asemenea proces, trebuie demonstrat nu doar că afirmația publicată e falsă și detălmătoare, ci și că a fost publicată în mod eronat. Oficialitățile publice și persoanele publice trebuie să demonstreze că afirmația a fost publicată cu rea intenție, că persoana care a publicat-o știa că e falsă sau a publicat-o în totală nepăsare față de adevăr. Reaua intenție, care trebuie demonstrată ca "probă clară și convingătoare", e o decizie subiectivă și nu poate fi definită precis. Însă un specialist care manifestă rea intenție demonstrează mai mult decât rătăcite și nepăsare, o atitudine mai flagrantă decât "îndeplătirea" de practicile jurnalistice profesionale pe care le urmează majoritatea specialiștilor.

Acuzatorii trebuie să demonstreze că jurnalistul s-a îndoit de adevărul unei relatări calomnioase înainte de a o publica. Pentru a determina acest lucru, tribunalul verifică dacă jurnalistul a folosit tehnicile obișnuite de colectare a informației pentru a elabora materialul. De asemenea, este luată în calcul credibilitatea relatării, profunzimea investigației, credibilitatea surselor și motivele publicării. Premeditarea se poate stabili și ea prin demonstrarea faptului că jurnalistul a fabricat relatarea sau a știut că publică o informație falsă.

Greșeala în cazul persoanelor private

Judecătorul Powell a afirmat că persoanele private, mai vulnerabile și având mai puțin acces la presă decât oficialitățile publice, ar trebui să nu fie obligate să demonstreze rea intenție, așa cum trebuie să o demonstreze oficialitățile publice și persoanele publice. Pe de altă parte, spune Powell, editorii nu trebuie tăcuți automat vinovați dacă au calomniat o persoană privată aplicând practici jurnalistice obișnuite.

Toti reclamantii, persoane publice sau private, trebuie să demonstreze reaua intenție, înșll fiecare stat poate decide nivelul greșelii pe care persoana privată trebuie să-I demonstreze pentru a obține despăgubiri. Patru state cer persoanelor private implicate în probleme de interes public să demonstreze reaua intenție, ca și oficialitățile publice și persoanele publice. Statul New York coboarll ștacheta, cerând persoanelor private să demonstreze "iresponsabilitatea generală", standard mai riguros decât neglijenta, dar mai puțin pretentios decât reaua intenție. *Aproximativ 30 de state* impun standarde și mai joase privitoare la neglijență, cerând reclamantilor persoane private să demonstreze că detăimarea a fost publicată din neatentie.

Neglijența

Neglijența înseamnă recursul la comportament opus celui pe care o persoană rațională l-ar folosi în circumstanțe similare. De fapt, problema e dacă cel care a scris a stabilit cu atenție dacă povestea e adevărată sau falsă.

Termenul "neglijență" are două accepțiuni. Unele state definesc neglijența prin raportare la standardul unei persoane obișnuite: conceptul opus a ceea ce "o persoană rațională și prudentă" ar face. Altele, printr-un standard profesional: imposibilitatea de a fi la fel de atent ca o persoană prudentă cu aceeași ocupație. Diferența dintre cele două standarde e clară: eforturile jurnaliștilor pentru acuratețe sunt judecate fie prin prisma standardelor unei persoane care e probabil nefamiliarizată cu comunicarea, fie prin prisma deciziilor luate în condiții similare de scriitorii și jurnaliștii profesioniști.

Neglijența poate apărea din erori în luarea notitelor sau greșeli de tipar, adesea și pentru că jurnalistul se bazează pe nume false sau pentru că nu verifică faptele. Un studiu teoretic relevă că juriile decid că un jurnalist a fost neglijent dacă descoperă:

- că acesta nu l-a contactat pe cel calomniat (numai dacă a fost o investigație complexă) ;
- că acesta nu a verificat informația prin cele mai bune surse avute la dispoziție;
- că a existat o neînțelegere nesoluționată între surse și reporter asupra a ceea ce sursa i-a spus jurnalistului.

Jurnalistul nu e găsit vinovat dacă articolul său se bazează pe câteva surse care au

făcut aceeași relatare sau dacă o singură sursă verifică versiunea jurnalistului asupra evenimentelor.

Majoritatea tribunalelor presupun că jurnaliștii fac eforturi să verifice acuratetea informațiilor. Ele nu cer investigații istovitoare înaintea publicării sau transmiterii informației. Jurnalistul care contactează persoana direct afectată de poveste și verifică atent informația prin surse pe care știe că sunt de încredere nu va fi găsit vinovat de neglijență, chiar dacă informația e falsă.

6) Falsitatea

Pentru a câștiga un proces de calomnie, oficialitățile publice, persoanele publice și private implicate în probleme de interes public trebuie să demonstreze nu doar neglijența, ci și falsitatea. Demonstrând aceasta, reclamantilor le rămâne mai mult timp pentru a dovedi că persoana s-a purtat neglijent.

În cazul persoanelor private care nu sunt implicate în probleme de interes public trebuie demonstrată și neglijența. Termenul "probleme de interes public" se referă la orice problemă discutată în mass-media, dar nu și în conversații private sau materiale difuzate către cei care au un interes personal direct asupra acestor informații.

7) Pagubele și efectele

Conform legii americane a calomniei, persoanele care au fost calomniate nu au voie, dat fiind Primul Amendament, să oprească publicarea sau să forțeze retragerea publicării, însă ele pot intenta proces spre a obține despăgubiri financiare pentru prejudiciul pe care l-au suferit. Demonstrarea prejudiciului tăcut este cel de-al șaselea element al demonstrației părții vătămate. Reclamantul nu poate intenta proces pentru o calomnie inofensivă, chiar dacă prejudiciul adus reputației poate fi "presupus". Se pot obține "despăgubiri presupuse" (pierderea reputației pe care se presupune că o determină calomnia), "despăgubiri compensatorii" ("reale" pentru pierderea bunului renume, rușine, umilire și stres) și "spedale" (pentru pierderea unor venituri și/sau avantaje, ca rezultat al calomniei) și "despăgubiri punitive", care nu compensează pierderea reputației, ci pedepsesc inițiatorul calomniei.

Acuzatul

Presei nu i se cere să observe pasiv dacă reclamantii demonstrează calomnia, falsitatea sau eroarea, elemente impuse de Constituție. Acuzatii pot recurge la un număr de posibilități de apărare.

Cea mai bună apărare într-un caz de calomnie este adevărul, deși uneori e greu de

demonstrat. Apoi, adevărul e uneori necunoscut sau nedemonstrabil. Totuși, legea oferă presei posibilitate a de a informa cu acuratețe despre tribunale, legislativ, ramura executivă, chiar și atunci când jurnalistul repetă afirmațiile calomnioase din declarațiile de la proces, documente, discursuri senatoriale și conferințe de presă. Specialiștii se bucură de protecția Constituției în ceea ce privește exprimarea opiniei asupra calității prezentărilor publice, adică filme, cărți, cursuri, mese la restaurant, jocuri video și recitaluri.

1) Adevărul

În majoritatea cazurilor, acuzatul câștigă dacă poate demonstra că detăimarea publicată de el este adevărată. Dacă recu amantul nu reușește să demonstreze că afirmația e falsă, acuzatul câștigă fără să trebuiască să demonstreze că afirmația e adevărată.

Adevărul e uneori dificil de demonstrat pentru că nu există probe. Sursele confidentiale ale reporterului pot refuza să depună mărturie sau, dacă o fac, nu au credibilitate. Mai mult, reporterii care depun mărturie asupra unor evenimente la care au fost martori oculari nu pot avea garanția că juriul îi va crede. A convinge martorii părții adverse și avocații celeilalte părți poate uneori umbri adevărul.

În determinarea adevărului rămân decisive impresia generală, "esenta" afirmatiei.

Povestea trebuie să fie în esență adevărată, dar nu în cel mai mic detaliu. Erorile minore nu distrug apărarea adevărului.

Presă nu va putea demonstra veridicitatea dacă omisiunile importante creează o impresie falsă, calomnioasă, chiar dacă povestea conține afirmații adevărate.

2) Protejarea opiniei

Reclamantii, după cum am văzut, trebuie să demonstreze că afirmația calomnioasă e falsă și că informația eronată e publicată astfel cu bună știință. Dacă nu pot demonstra falsitatea, nu vor câștiga procesul. Adesea ei nu pot face acest lucru pentru că relatarea despre care pretind că i-a calomniat conține opinii ce nu pot fi demonstrate ca fiind false.

Curtea Supremă a stabilit că opinia e protejată de Constituție, spunând "nu există idei false". Oricât de dăunătoare ar părea o opinie, în corectarea ei nu ne bazăm pe conștiința judecătorilor și juriilor, ci pe competiția cu ideile deja consacrate. În timp ce protecția constituțională asupra opiniei este generoasă - extinzând-o asupra criticii inevitabile într-o societate democratică - Primul Amendament, spune Curtea Supremă, nu a creat o "scutire generală pentru orice opinie calomnioasă". Afirmații semnificative de genul "în opinia mea, John molestează copii" nu constituie opinie protejată dacă presupun afirmații ce pot fi demonstrate că sunt false. Dacă un vorbitor rostește fraza de mai sus, el sugerează că știe

lucruri nespuse despre acțiunile lui John.

A distinge opinia de fapte false nu e ușor. În mod tradițional, tribunalele disting faptele de opinii luând în considerare factori ca: înțelesul comun al cuvintelor, verificabilitatea lor, contextul social în care au fost rostite și canalul mediatic prin care au fost transmise. Curtea Supremă a refuzat să le adopte ca pe un test formal pentru a determina opinia protejată de Constituție. Ea a proclamat că o afirmație e opinie protejată dacă nu conține "conotații factuale ce pot fi demonstrate ca fiind false". Reclamanții trebuie să demonstreze că aceste afirmații îi calomniază și sunt publicate din neglijență sau răutate dar presa nu poate pretinde protecție constituțională pentru fapte false considerate ca fiind opinie. Nu există conotații de fapte false, spune Curtea Supremă, dacă un scriitor folosește termeni exagerați sau figurați, incapabili de un înțeles factual. Alte expresii protejate ca opinie includ termeni vagi, evaluările bazate pe fapte și afirmații care devin opinii datorită circumstanțelor în care au fost rostite.

Exagerarea și termenii figurați

Un caz de exagerare este cel al lui Charles Bresler din Maryland, care a pierdut un proces de calomnie împotriva *Greenbelt News Review* pentru că ziarul a publicat o "hiperbolă retorică", nu un fapt, atunci când a scris că Bresler e implicat într-un "șantaj". Ziarul a preluat epitetul dat de cetățenii care îl acuzau pe Bresler că a șantajat primăria oferindu-se să-i vândă pământul pe care îl primise în locul parcelei aflate în proprietatea acestuia.

Curtea Supremă a spus că termenul "șantaj" nu implica faptul fals și calomnios că Bresler e vinovat de un delict. "Chiar și cititorul cel mai neatent", a spus Curtea, "trebuie să fi observat că termenul nu a fost decât o hiperbolă retorică, un epitet folosit de cei care considerau poziția în negociere a lui Bresler extrem de nepotrivită". Termenul "șantaj" nu era calomnios, a spus Curtea Supremă, cel puțin nu în contextul unei dezbateri aprinse la primărie asupra unei probleme de interes public. Cuvântul ar fi fost calomnios dacă ar fi fost menit să sugereze că o persoană a recurs la modalități ilegale pentru a obține un avantaj.

Curtea a hotărât, de asemenea, că unele cuvinte pot fi prea vagi pentru a desemna fapte. Afirmația "e cea mai proastă piesă pe care am văzut-o" constituie opinie protejată pentru că e subiectivă și "nu poate fi demonstrată ca adevărată sau falsă". Dacă termenii vagi pot fi ofensatori, nu pot influența verdictele proceselor, pentru că nu vizează fapte a căror falsitate poate fi dovedită.

Opinia bazată pe fapte

Dacă scriitorii preferă să evite limbajul exagerat, hiperbolic și vag, ei pot fi siguri că expresia lor va fi înțeleasă ca opinie prin stabilirea faptelor pe care se bazează aceasta.

Cititorii opiniilor bazate pe fapte clare, cititorii unei hiperbole, de exemplu, nu au nici un motiv să creadă că afirmațiile sunt factuale. Opinia bazată pe fapte clare se numește "opinie pură".

Dacă opiniile bazate pe fapte sunt protejate, faptele trebuie stabilite cu a.urate{e și interpretate plauzibil. "Chiar dacă vorbitorul stabilește faptele pe care își baz.eaz1 opinia" , a spus Curtea, "dacă aceste fapte sunt incorecte sau incomplete, sau da -ă a.fi.rmaPa despre ele este eronată, afirmația va atrage în continuare aserțiunea falsă a ~ui".

Ansamblul circumstantelor

Tribunalele, când trebuie să distingă faptele de opinie, evaluează difer::: ~tori. de regulă incluzând examinarea înțelesului obișnuit al afirmației, dacă aceasta e yeri5~ilă și contextul lingvistic și social în care apare afirmația. Acești factori sem numiți "ansamblul circumstanțelor".

Un prim factor pe care îl iau tribunalele în considerare este acceptiunea obișnuită a cuvintelor, adică dacă afirmati a are un "nucleu precis al înțelesului pentru ca.-e e.'Usd un consens în ceea ce privește înțelegerea sau, dimpotrivă, dacă afirmatia e nedefinit! și ambiguă". Jurnalistul trebuie să aibă mare grijă pentru termenii care au înțeles legal, și deci factual, așa cum sunt "publicație obscenă" sau "hoț".

Cel de-al doilea criteriu îl constituie verificabilitatea, adică dacă afirmația poate fi în mod obiectiv demonstrată ca adevărată sau falsă. Afirmațiile subiectîye. cum sunt "imoral", "dandy" sau "strident", reprezintă opinii uneori neverificabile. in timp ce, mai obiective, afirmațiile verificabile sunt factuale.

Cel de al treilea factor e contextul social în care apare afirmația. Cuvintele jignitoare care pot fi înțelese literal ca fapt în unele contexte, în altele sunt considerate exagerări, hiperbolă retorică sau opinie. Curtea Supremă a recunoscut importanța contextului social când a hotărât că termenul "trădător", atașat unui angajat care trecuse linia unui picbet de grevă, constituie hiperbolă protejată pentru că "asemenea retorică exagerată e un loc comun în conflictele de muncă". De asemenea, cititorii se așteaptă la opinii în dezbaterile politice încinse și controversate publice.

Un alt criteriu pentru a distinge factualul de opinie e contextul lingvistic .. -\dăugarea expresiilor "în opinia mea", "mi se pare", indică o opinie, dar nu și atunci când afirma.ția implică fapte false. Tribunalele vor găsi mai degrabă opinie acolo unde afirmațiile sună ca ipoteze decât ca aserțiuni.

Tribunalele iau în considerare și formatul afirmației când discern opinia de factual.

Cititorii se așteaptă la opinie mai degrabă în articolele semnate și în reviste decât în

știrile obiective.

În recenziile de carte, "citiitorul se așteaptă să găsească observații pline de spirit pe care le consideră rezultatul evaluării întreprinse exclusiv de criticul respectiv". În *wntraSt*, faptele sunt mai degrabă de găsite într-un "foileton lung, extrem de documentat. dintr-un ziar", scris în urma unei investigații amănunțite.

Presă se bazează pe comentariul și critica onestă destul de rar, pentru că legea îi impune să demonstreze că faptele sunt rezonabile, că opinia reflectă adevăratele credințe ale autorului și că opinia este oferită fără rea-credință.

3) Privilegiile

Unele afirmații false și calomnioase sunt protejate de lege. Privilegiile absolute protejează inițiatorul unui mesaj calomnios indiferent de acuratețea și de motivele acestuia. Privilegiile absolute sunt importante pentru profesioniștii din comunicare. În primul rând, cuvintele despre oficialitățile publice aflate în exercițiul funcțiunii sunt privilegiate. În al doilea rând, presa deține privilegiul absolut de a calomnia o persoană care consimte să fie calomniată. În al treilea rând, televiziunile au privilegiul absolut de a transmite discursul defăimător fals al candidaților politici.

Privilegiul reporterului de a informa asupra procedurilor oficiale este cel mai important. Presă este protejată de procesele de calomnie atât timp cât informează despre procedurile oficiale și înregistrează cinstit și cu acuratețe, cu atribuiri corecte și, în unele jurisdicții, fără rea intenție. Privilegiul nu protejează informarea asupra comentariilor informale ale unei oficialități făcute în afara unei ședințe oficiale.

Putine tribunale au consimțit că apărarea relatării neutre protejează jurnalistul care informează cu acuratețe despre afirmații calomnioase false, făcute de organisme responsabile la adresa oficialităților publice și a persoanelor publice. Acuzatiile trebuie să aibă valoare informativă, să fie legate de o controversă publică și să fie înfățișate imparțial de către jurnaliști, care trebuie să includă și o declarație a persoanei calomniate, chiar dacă reporterul se îndoiește de acuratețea afirmațiilor.

Tribunalele protejează, de asemenea, afirmațiile calomnioase comunicate doar între membrii unui grup cu interes comun puternic (privilegiul pentru mesaje și interes reciproc). Membrii unei organizații au privilegiul pentru discuțiile despre afacerile reciproce. Așadar, sunt protejate conversațiile din redacție despre informațiile cu potențial calomnios. Privilegiul se aplică și calomniei ce implică membrii societăților religioase sau profesionale, sindicate și organizații educaționale. Sunt protejate și mesajele calomnioase care afectează bunăstarea celui care le-a primit, mai ales dacă el a cerut aceste informații. Sunt protejate agențiile de

credit, autorii scrisorilor de recomandare și angajații care discută despre colegii și clienții lor cu angajatorii.

Companiile pot publica calomnii pentru a-și apăra interesele atunci când sunt chemate în instanță, pentru comentarii făcute la adresa prestației angajaților sau comentarii făcute jurnaliștilor.

Indivizii sau canalele mediatiche nu pot fi date în judecată dacă afirmațiile calomnioase au fost făcute ca răspuns la afirmațiile calomnioase rostite inițial de reclamanți. Organele de presă care critică guvernul și companiile au fost târâte în procese menite să le intimideze, însă numeroși jurnaliști au reușit să intenteze procese și să câștige.

Prevenirea proceselor de calomnie

De obicei, specialiștii pot evita procesele de calomnie dacă răspund prompt și respectuos cititorilor sau telespectatorilor nemulțumiți. Cei care consideră că au fost calomniați ar putea decide să renunțe la proces dacă ar avea încredere că presa le ia în serios nemulțumirile, le răspunde la întrebări sau le publică retragerea afirmațiilor.

1) Soluționarea nemulțumirilor

Un studiu publicat de trei cercetători de la Universitatea din Iowa susține că politetea, considerată uneori desuetă, poate împiedica declanșarea unui proces de calomnie. Profesorii Randall Bezanson, Gilbert Cranberg și John Soloski au descoperit că, de obicei, victimele intentează proces doar după ce au decis că au fost tratate nepoliticos. Acestea nu deschid proces imediat ce au văzut în presă o relatare despre ele pe care o consideră neadevărată. Cercetătorii au descoperit că aproape o jumătate din cele 160 de victime studiate ale calomniei afirmă că au cerut presei explicații înainte de a-și contacta avocații și de a intenta proces. Cititorii devin victime, după cum spun specialiștii, după ce jurnaliștii i-au asigurat că nu au făcut nici o greșală, după ce i-au rătăcit prin birocrație sau i-au condamnat pentru că s-au plâns.

Profesorii din Iowa notează că jurnaliștii sunt condiționați să reziste în fața companiilor, politicienilor sau a cetățenilor obișnuiți care încearcă să folosească presa pentru publicarea unor informații de valoare incertă. Spațiul limitat îi forțează pe jurnaliști să spună zilnic "nu" unei familii care insistă să publice fotografia fiicei câștigătoare la un concurs de frumusețe sau companiei care vrea să își facă reclamă sau politicianului care mai taie pe undeva o panglică.

Studiul subliniază ideea că toți specialiștii trebuie să fie mai puțin defensivi în ceea ce

privește nemulțumirile. Oamenii au nevoie de senzația că *sunt ascultați*. Cercetătorii consideră că jurnaliștii trebuie să cunoască modul în care se poate distruge reputația și să poată răspunde prompt și politicos nemulțumirilor celor implicați.

2) Retragera afirmațiilor

Procesul poate fi evitat și prin retractarea afirmațiilor. Dacă ziarul sau televiziunea corectează greșeala făcută, multe persoane care se consideră calomniate renunță la proces.

Retragerea afirmațiilor poate fi parte a unei declarații, semnate de ambele părți, declarații în care reclamantul este de acord să nu intenteze proces. Uneori, reclamantul trebuie să ceară retractarea afirmațiilor într-un anumit interval de timp după publicare. Adesea presa este invitată să publice retractarea înainte de începerea procesului. Chiar dacă aceasta nu reduce valoarea daunelor, dacă presa a publicat retractarea, tribunalul poate fi mai îngăduitor la stabilirea plății daunelor.

Publicației trebuie să i se dea mai întâi șansa de a se corecta singură. Pentru a reduce valoarea daunelor, retractarea cuvintelor calomnioase trebuie să fie completă, onestă și să nu fie insinuantă. Retracting afirmațiilor trebuie să fie un efort cinstit de a repara situația. Ea trebuie publicată într-un anumit interval de timp, cu același tiraj ca și afirmația calomnioasă. Iată un exemplu când tribunalul a considerat că erata nu i-a fost acordată aceeași importanță ca și calomniei inițiale. E vorba despre un articol reparativ publicat într-un număr de miercuri din *San Francisco Examiner*. În ediția de sâmbătă, cu un tiraj de 450.000, ziarul l-a identificat greșit pe suspectul unei crime. În loc de Willie Ray Beasley a apărut Willie Lee Beasley. Retracting afirmației a fost făcută miercuri, într-un tiraj de 150.000 de exemplare, ceea ce a determinat juriul să afirme că "retractarea afirmațiilor nu a fost la fel de vizibilă cum a fost calomnia".

Jurnaliștii sunt sfătuiți să consulte un avocat înainte de a publica retractarea afirmațiilor. Acesta îi poate asigura că erata nu amplifică, de fapt, nemulțumirea. Dacă erata repetă calomnia se poate ajunge la proces, în loc să fie evitat.

BIBLIOGRAFIE:

Middleton, Kent R. / Trager, Robert / Chamberlin, Bill F. / Jordan, Malina / Stanomir, Ioan,
Legislatia comunicării, Editura Polirom, Iasi, 2002